

Rozwijanie inteligencji muzycznej – praktyczne opanowanie języka muzycznego (dla rodziców i zainteresowanych)

1. Dzieci uczą się nowego języka

Jakim językiem przemawia do nas muzyka? Czy małe dziecko może już przyswoić sobie jej wyjątkowe i fascynujące słownictwo? Opracowana przez pedagoga muzyki, [Valeri Brainina](#) i już na całym świecie uznana metoda nauczania języka muzycznego, odpowiada na to pytanie jednoznacznym "tak". Wykorzystuje ona zdolność małego dziecka do szybkiego uczenia się poprzez zabawę i umożliwia mu bezpośredni dostęp do muzycznej percepcji..

Celem tej metody jest nie tylko wykształcenie u dzieci precyzyjnego słuchu muzycznego ale również, i to przede wszystkim, rozwój inteligencji muzycznej : umiejętność słyszenia utworu muzycznego nie tylko jako melanzu z dźwięków ale merytorycznie powiązanego tekstu. Dzieci biorą udział w „jakby-komponowaniu” i uczą się przewidywać przebiegi muzyczne. To mianowicie jest zdaniem Brainina „język”- mamy z nim do czynienia, jeżeli jesteśmy w stanie jak gdyby stworzyć jakiś tekst i przewidzieć jego przypuszczalny rozwój. Odcyfrowywanie i rozumienie zdarzeń muzycznych służy duchowemu rozwojowi dziecka, rozwojowi jego intelektu oraz potencjalnych sprawności przewidywania i oceny. Umuzycznienie metodą Brainina pobudza zdolności koncentracji i uwagi. Proponuje się dzieciom różnorodne możliwości samoodkrycia (poznania samego siebie) i samowrażenia (interpretacji) przy pomocy znaków muzycznych. Tak więc poznany język muzyczny wspiera ogólny rozwój osobości dziecka.

2. Dzieci odkrywają muzyczną ekspresję

Każde dziecko jest w stanie przyswoić sobie język muzyki, mówi Valeri Brainin. Celem jego metody jest pobudzenie muzycznych predyspozycji twórczych oraz zdolności interpretacji. Tak więc w procesie nauczania dzieci otrzymują wszechstronne wsparcie. Udaje się to przede wszystkim dlatego, że dzieci oswajają się z elementami muzyki przy pomocy mowy, śpiewu i gestykulacji. Równolegle do tego może przebiegać nauka na instrumencie, co jednak dla skuteczności metody Brainina nie jest konieczne.

Zajęcia zaczynają się zawsze w atmosferze zabawy. Elementy języka muzycznego przedstawia się przy pomocy bajek i dziecięcych wyliczanek. Już na pierwszej lekcji

każdy maluch jest w stanie rozwiązywać poprzez zabawę różnorodne zadania. Ponadto odrębne elementy pojawiają się zestawione ze sobą w formie zamkniętych struktur: przyswajane są nie ćwierć-, pół- i całe nuty ale rytmicznie powiązane motywy. Nie oddzielny ton ale muzyczna fraza leży u podłoża edukacji. Poszczególne stopnie skali muzycznej występują najpierw jako elementy łatwych piosenek dziecięcych a dopiero potem w powiązaniu z tonem podstawowym gamy. W ten sposób nauczyciel już na samym początku pomaga w rozwoju poczucia tonalnego i harmonicznego dziecka. Zajęcia według systemu Brainina, dzięki możliwości pomyślnego wypełnienia postawionych dziecku zadań, od zarania wywołuje u malucha poczucie radości i motywuje go do dalszej nauki.

3. Dzieci śpiewają z nut

Gdy dzieci śpiewają z nut, mają do czynienia nie tylko z jednym konkretnym tekstem muzycznym. Tym sposobem wchodzi w kontakt z całym kulturowo-muzycznym kontekstem. Dzięki specjalnemu doborowi repertuaru, poznają dosyć wcześnie wielkich kompozytorów, takich jak Mozart, Czajkowski, Bizet lub Chopin. Dobór ten odpowiada naturalnemu procesowi uczenia, w którym każdy z nas w różnej kolejności i przy różnych okazjach zapoznawał się z dziełami światowej literatury muzycznej. Dzięki śpiewaniu z nut możliwe jest odczucie wielu ważnych i interesujących wrażeń. Dzieci od samego początku poznają najbardziej użyteczne znaki języka muzycznego. Tą drogą zdobywają nowy zasób słów, z których już zawsze, w dalszym „życiu muzycznym” będą mogły korzystać. Poza tym, w procesie umuzykalnienia zwraca się szczególną uwagę na poczucie rytmu dziecka jak również jego wrażliwość na wysokość dźwięku i poczucie tonalności.

4. Dzieci stają się aktywnymi słuchaczami

Dzieci nauczone metodą Brainina są w stanie szybko rozpoznawać i przyporządkowywać związki pomiędzy elementami muzyki. Są w stanie rozszyfrować wiadomość napisaną językiem muzycznym i odebrać ją jednocześnie świadomie i intuicyjnie. W ten sposób dzieci stają się aktywnymi słuchaczami ze zdolnością do śledzenia muzycznego tekstu. Podczas wykonywanych w formie zabawy ćwiczeń, już po upływie krótkiego czasu, dzieci demonstrują z jaką łatwością mogą przewidzieć dalszy ciąg tekstu muzycznego a także samodzielnie uzupełnić brakujące jego fragmenty. Bez problemu rozpoznają „fałszywe” nuty i przy pomocy słuchu wewnętrznego zamieniają je na właściwe. Ta zdolność wewnętrznego słyszenia rozwija się w procesie stosowania metody Brainina: stając się «aktywnymi słuchaczami» dzieci nabywają zdolność, w czasie słuchania tego czy innego utworu, porównywania wykonania ze swoim wyprzedzającym wewnętrznym wyobrażeniem. Ta muzyczna paralelność prowokuje z jednej strony rozwój predyspozycji do analitycznego odbioru, z drugiej rozwój wyobraźni. Pobudza dzieci do wielokanałowego myślenia i aktywnej percepcji. Ma to znaczenie nie tylko dla dzieci dążących do muzycznej kariery, ponieważ wspiera ogólny rozwój intelektualny i wywołuje przyjemność w słuchaniu muzyki.

5. Dzieci uczą się na całym świecie i w każdym wieku

W wielu krajach, w Australii, Niemczech, Litwie, Włoszech, Rosji, RPA, Ukrainie, USA i od niedawna także w Kolumbii metoda Brainina jest już z powodzeniem wykorzystywana. Podczas pracy z dziećmi znajdują zastosowanie specjalne pomoce naukowe opracowane przez Valeri Brainina: tablica liniowo-nutowa z ruchomymi guzikami, przystępnie przedstawiająca nuty a także tzw. «Spektralny (kolorowy) model tonalności» pokazujący tonalne zależności pomiędzy poszczególnymi stopniami gamy.

Do tej pory, każdy bez wyjątku uczeń nauczony metodą Brainina i przystępujący do egzaminów wstępnych na jakąkolwiek niemiecką wyższą uczelnię muzyczną z powodzeniem zdawał z teorii muzyki i kształcenia słuchu. Uczniowie Brainina zdobywają sławę na międzynarodowej arenie jako wykonawcy i pedagodzy.

6. często zadawane pytania

- **Od jakiego wieku można nauczać metodą Brainina?**
Rozpocząć naukę mogą prawie wszyscy – od jednorocznych dzieci do osób dorosłych. Dla każdego wieku przewidziane jest właściwe podejście.
- **Czy system Brainina to jedna z form niemieckiego "Musikalische Früherziehung"?**
System Brainina jest między innymi także formą wczesnego wychowania muzycznego, jednakże niemieckie «Musikalische Früherziehung» to termin zakładający konkretną metodykę, do której metoda Brainina nie jest podobna.
- **System Brainina – jedna z form "polskiego solfeżu" lub "kształcenia słuchu"?**
Kurs łączy zagadnienia solfeżu, teorii i literatury muzycznej. Był w dużym stopniu zainspirowany powstającymi u wielu problemami w procesie nauczania solfeżu. Z czasem „solfeż” i „kształcenie słuchu” stały się przedmiotami w większej mierze weryfikującymi posiadane już nawyki (zdolności i umiejętności) muzyczne, niż kształcącymi takowe. Pierwszym celem metody Brainina było przezwyciężenie trudności ucznia z ćwiczeniami solfeżu. Stopniowo doszedł dużo ważniejszy cel – wychowanie wykwalifikowanego słuchacza.
- **Jakie zasadnicze różnice występują pomiędzy systemem Brainina i niemiec- kim «Musikalische Früherziehung»?**
Różnic jest wiele. W istocie wychowanie muzyczne metodą Brainina różni się nie tylko od niemieckiego «Musikalische Früherziehung», lecz także od wielu innych metodyk muzycznego rozwoju dzieci we właściwym dostępie do spostrzegania muzyki. Istnieją dwa różne rodzaje percepcji: rejestrująca (spostreganie ogranicza się do rejestracji pojawiania się znaków w potoku informacji) i prognostyczna (znaki są spostrzegane i jednocześnie powstają

prawdopodobne prognozy odnośnie pojawiania się następnych znaków w potoku informacji). System Brainina koncentruje się na wykształceniu percepcji prognostycznej.

- **Jak często należy uczęszczać na zajęcia systemem Brainina i czy można uczyć się w grupie?**

Wszystko zależy od wieku ucznia i jego zamierzeń. Dzieci do trzech, trzech i pół lat powinny uczęszczać dwa razy w tygodniu po pół godziny. Zajęcia w grupie nie tylko są możliwe, są wprost zalecane. Metodyka Brainina wykorzystuje elementy zabawy i współzawodnictwa, dające każdemu dziecku możliwość wykazania się. Optymalna wielkość takiej grupy to troje do pięciorga dzieci. Czteroletnie i starsze (do 10 lat) powinny uczęszczać na zajęcia dwa razy w tygodniu po 45 minut w grupach od 4- do 8-osobowych. Dwoje dzieci nie tworzy grupy, obciążenie na każde z nich staje się z czasem za duże. Indywidualne zajęcia metodą Brainina możliwe są również jako mała część lekcji na instrumencie.

Zajęcia tylko raz w tygodniu nie są zalecane ze względu na gorsze wyniki, ale możliwe do przeprowadzenia z dziećmi po ukończeniu 10-11 lat. Zrozumiałe, że jeśli rodzice nie mają czasu i pieniędzy na lekcje dwa razy w tygodniu, dzieci powinny uczęszczać chociaż raz. Przy tym niestety nie można liczyć na rezultat, którego osiągnięcie metoda gwarantuje przy pełnowartościowym stosowaniu.

Istnieje modyfikacja metody zorientowana na zajęcia w szkołach ogólnokształcących – w większych grupach raz w tygodniu. Lekcje te mogą wykorzystywać tylko podstawowe elementy systemu i służą przede wszystkim zaznajomieniu się z kulturą muzyczną.

Uczeń, przygotowujący się do zawodu muzyka może pobierać indywidualne lekcje raz w tygodniu, do półtorej godziny. W tym przypadku wychodzi się z założenia, że uczeń jest dostatecznie zmotywowany do samodzielnej pracy pomiędzy cotygodniowymi zajęciami.

- **W jaki sposób system Brainina może mi pomóc, jeżeli jestem już człowiekiem dorosłym i nie miałem do tej pory styczności ani z teorią muzyki ani z kształceniem słuchu?**

System Brainina może się okazać dostępnym środkiem do względnie szybkiego rozwoju słuchu muzycznego i otrzymania całościowego wyobrażenia o elementarnej teorii muzyki.

- **Czy potrzebny mi jest system Brainina, jeżeli już uczę się grać na instrumencie?**

Rozwinięty dzięki systemowi Brainina prognostyczny słuch oraz bardziej chwytna i głębsza pamięć muzyczna pomaga w szybszym i stabilniejszej uczeniu się utworów muzycznych. Jednym z celów zajęć systemem Brainina jest zdolność wyobrażenia sobie zapisanej muzyki a więc nut przy pomocy słuchu wewnętrznego. To znaczy, przy graniu „a vista” (bez przygotowania, bezpośrednio z nut) nieznanego utworu muzycznego, powstaje najpierw dźwiękowe wyobrażenie wyprzedzające grę na instrumencie. To wewnętrzne wyobrażenie słuchowe oddziałuje na motorykę mięśni i ułatwia jej opanowanie.

- **Dla kogo przeznaczony jest system Brainina – dla laików czy dla profesjonalistów?**
Dla miłośników muzyki uczących się gry na instrumencie, system Brainina okazuje się widocznie pomocny, ułatwiając opanowanie instrumentu. Ten kto nie gra wcale a sprawia mu przyjemność słuchanie muzyki klasycznej na koncertach czy z nagrań, potrzebuje mniej czasu na zapoznanie się z nowym dziełem. Dzięki prognostycznemu słuchowi nawet całkowicie nowe dzieła stają się jakby już trochę znajome. Dla studentów a także dla tych, którzy zamierzają muzykę na wyższej uczelni zawodowo studiować, system Brainina okazuje się wspomagać w przygotowaniu do egzaminów z przedmiotów muzyczno-teoretycznych i kształcenia słuchu.
- **Dlaczego ta metoda nazywa się "system Brainina"?**
Chociaż słowo „brain” po angielsku znaczy mózg, intelekt i rozum, co zresztą treści metody bardzo dobrze odpowiada, określenie to w istocie pochodzi od nazwiska twórcy tego systemu, naukowca i pedagoga, Valeri Brainina. On to rozpoczął prace nad metodą w 1969 roku pod wrażeniem przeczytanej powieści Hermana Hesse „Gra szklanych paciorków”.
- **Gdzie w Niemczech można pobierać lekcje systemem Brainina i w języku polskim?**
Obecnie w Niemczech działają trzy szkoły muzyczne mające oficjalne prawo kształcenia tym systemem. Centralna szkoła, [Musikschule Brainin](#) znajduje się w Hanowerze. Do tej szkoły uczęszczają nie tylko dzieci w różnym wieku, tu prowadzone są także seminaria dla pedagogów i studentów, którzy chcą potem nauczać systemem Brainina. Oprócz tego w [Backnang / Badenia-Wirtembergia znajduje się filia](#), prowadzona przez długoletniego ucznia Brainina. Ponadto istnieją jeszcze: [Brainin-Musikschule Blum](#) w Bickenbach (Hessen, powiat Darmstadt-Dieburg) i [Brainin-Musikschule „Preludio“](#) w Haltern am See (Nadrenia-Westfalia, powiat Recklinghausen), tu można także pobierać naukę w języku polskim.

Dziesięć przyczyn na zastosowanie systemu Brainina w edukacji muzycznej

U dzieci polepszy się...

- skupienie uwagi
- zdolność koncentracji
- gotowość odbioru
- zdolność interpretacji
- socjalna przychylność

Dzieci zaczną...

- aktywnie odbierać
- swobodnie orientować się w obszarze dźwiękowym
- rozpoznawać i przyporządkowywać związki pomiędzy elementami muzyki
- postrzegać utwór muzyczny jako całość
- postrzegać utwór muzyczny w całym kulturowym kontekście